

Драгослава Родаљевић

Народна библиотека Ужице

dragoslavaue@gmail.com

БЛАГОНАКЛОНИ РОДИТЕЉ КЊАЗ МИЛОШ ОБРЕНОВИЋ

Татјана Брзуловић Станисављевић (приредила). *Породична ирејиска кнеза Милоша Обреновића из Архивске збирке Јоце Вујића у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић”*. Београд: Универзитетска библиотека „Светозар Марковић”, 2016, 226 стр.

Савремене библиотеке, упркос многобројних финансијских и кадровских проблема, све чешће налазе начина да јавности презентују рукописно благо, похрањено у скривеним, посебним, фондовима било да га дигитализују као део културне баштине или да га приреде у штампаном облику. Рукописне збирке су на различите начине долазиле у библиотеке, ту су пажљиво чуване чекајући повољније околности да, захваљујући преданим истраживачима, буду делимично или у целости обелодањене. Но, без обзира на све препреке на путу ка њиховом објављивању, када се појаве засветле јасним, немодификованим, оригиналним сјајем, показујући нам могући пут ка истини о прошлим догађајима и личностима.

Ако се једна драгоцену збирка нађе у рукама врсног истраживача, онда ће њено објављивање представљати прави драгуљ. Заправо тако се десило и са делом рукописне збирке, личном преписком кнеза Милоша Обреновића, која се чува у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић” у Београду. Др Татјана Брзуловић Станисављевић је, приликом приређивања породичне преписке кнеза, читаоцима дала неопходне податке о историјским приликама и личностима, ауторима преписке, тако да се одређени елементи писама могу лако разумети. Значајан део публикације посветила је дародавцу Јоци Вујићу, преданом и систематичном раднику, сакупљачу националних трагова у време настанка српке државе. Јоца Вујић, велепоседник, изузетни библиофил из Сенте, поред импозантног броја књига (око 10.000) сакупљао је архивску грађу, као и разне предмете из музеологије, слике српских аутора и других познатих сликара, дипломе, споменике, документа, писма и др. Свестан да ће таква збирка бити од великог значаја за будуће истраживаче, о прикупљеној грађи је водио инвентаре и каталоге према важећим стандардима за евиденцију музеолошких и архивских збирки. Целокупну библиотеку и архиву поконио је Универзитетској

библиотеци у Београду тридесетих година прошлог века.

Са ове временске дистанце, након великих ратова у 20. веку, спаљивања Народне библиотеке у Београду и мноштва недаћа и бомбардовања, трагови наше прошлости сачувани у овој збирци још су драгоценији. У жељи да скрене пажњу на вредност поклона и покаже захвалност за изузетне напоре дародавца, ауторка даје исцрпну биографију Јоце Вујића. Опис сакупљених збирки, са посебним освртом на Архивску збирку, омогућава читаоцу да има потпунију слику о уложеном напору да се прикупе и чувају наши национални трагови. Вујић је архивску грађу уредно пописивао и о њој водио каталог у коме је формирао пет група:

- Оригинални закони и важне наредбе из Србије 1834–1914.
- Упутства и наредбе српских владара 1840–1898.
- Штампани закон и прокламације из Србије 1839–1913.
- Разни званични списи из Србије.

Каталог садржи важне податке о самом документу, датум уписивања, датум са документа, ко је послао документ, ко је потписао или издао документ и кратак опис документа или акта.

Кратке презентације Архивске збирке указује на њен огроман значај за расветљавање историјских прилика и догађаја у моменту стварања младе државе – Књажевине Србије. Вујић је 1925. године откупио документа која су некада припадала архиви кнеза Милоша Обреновића од породице Бајић из Темишвара. Збирка је имала 1071 документ, у оквиру којих је и кнежева породична преписка. Кнежева збирка садржи неколико целина: породичну преписку, личну и пословну преписку, судска акта и документи из спорова, предмете и документа из оставштине кнеза Милоша. Писма су писана руком у периоду емиграције (1846–1858. године). Приказ преписке дат је по личностима и хронолошки. Кнежева преписка са сином Михаилом и ћерком Петријом даје увид у породичне односе, сведочи о историјским догађајима и приликама у Србији, а такође нам открива кнеза Милоша Обреновића као нежног, брижног и добронамерног родитеља. Публикација садржи факсимиле и штампани текст писама, тако да их читалац може лако разумети. У штампаном тексту задржани су архаични изрази, типични за тадашњу кореспонденцију, што нас на специфичан начин уводи у дух тог времена. Збирка породичне преписке садржи и по једно писмо осталих чланова породице: Анке, Јеврема, Јована и Јулије Обреновић. Ауторка даје и њихове биографије у којима се, поред основних биографских података, приказују и специфични односи аутора писама са кнезом.

Публикација обилује подацима и документима, фотографијама, портретима. Ауторка зналачки одабира историјске чињенице, у мери у којој је то неопходно, да би читаоци стекли потпунију слику прошлих времена. Стил писања је разумљив и јасан. Биографија Јоце Вујића је писана са пуно љубави и захвалности коју он сигурно заслужује. Посебно су истакнути његови напори да сакупљену збирку, на што бољи начин, збрине како би била досступна будућим истраживачима. Објављивање ове публикације показује да његов труд није био узалудан и да врсни истраживачи попут др Татјане Брзуловић Станисављевић умеју то да цене, показујући нам како се треба односити према дародавцима. Књига „Породична преписка кнеза Милоша Обреновића из Архивске збирке Јоце Вујића у Универзитетској библиотеци ‘Светозар Марковић’” веома је значајна и као модел – како се зналачки може обрадити и приказати скривено рукописно благо у нашим библиотекама. Прво издање књиге је штампано 2015. године средствима Министарства културе и резултат је пројекта. О њеном значају и вредности говори и чињеница да је, након првог издања Универзитетска библиотека, већ 2016. године (због великог интересовања и пажње читалачке јавности) штампала друго издање.